

JUnit tutorial

Készítette: Budai Péter, BME IIT, 2024.

A JUnit alapú egységteszteléshez felhasználandó annotációk leírásait az alábbi URL-en találja meg:

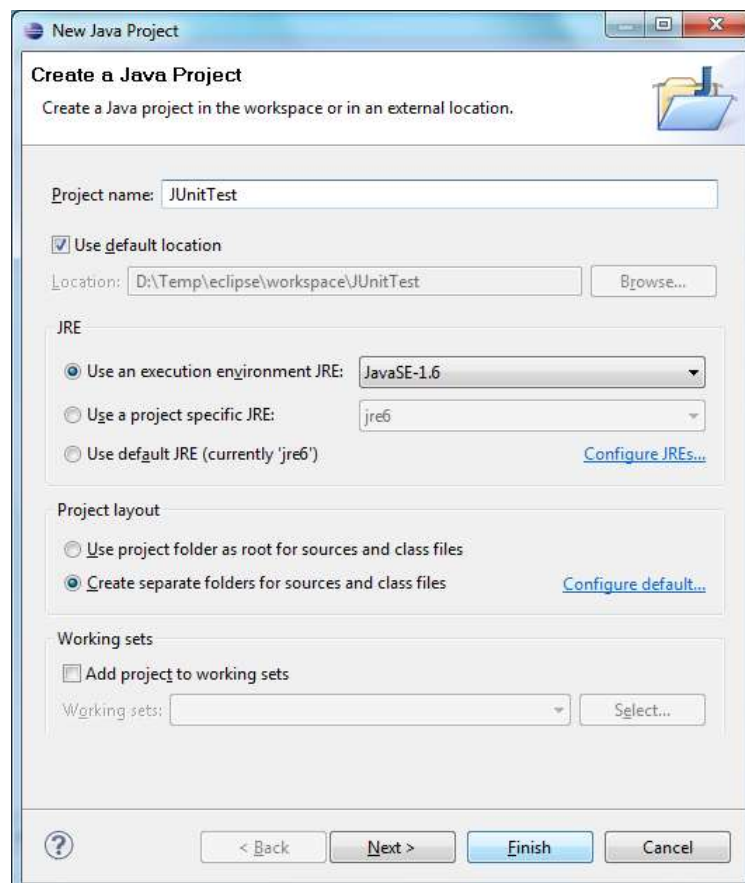
<https://junit.org/junit5/docs/current/api/index.html>

Többek között a parametrikus tesztelés használatára is mutat példát az alábbi *JUnit User guide*:

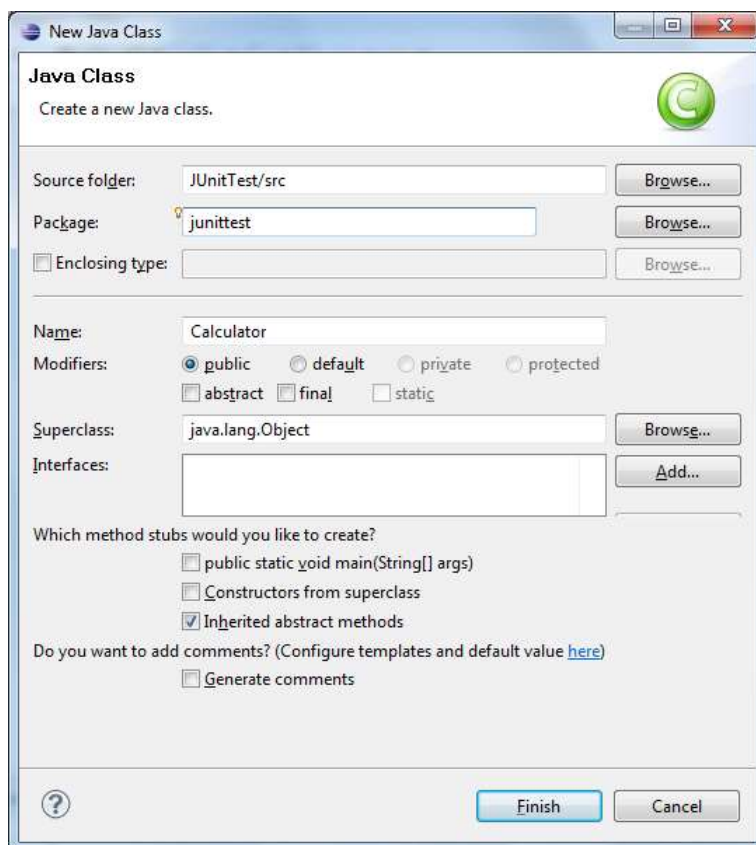
<https://junit.org/junit5/docs/current/user-guide/>

1 Egy egyszerű számológép osztály létrehozása

Készítsünk egy egyszerű számológép osztályt Java nyelven, mely képes lebegőpontos számok szorzására és osztására. Ezen az osztályon fogjuk bemutatni a JUnit keretrendszer legegyszerűbb lehetőségeit. Ehhez hozzunk létre egy új Java projektet az Eclipse-en belül, legyen a neve **JUnitTest**.

A projektben hozzunk létre egy új, **Calculator** nevű osztályt a **junittest** csomagon belül:

Végül valósítsuk meg a számológépünk funkcióit a **Calculator** osztályban. Ehhez vegyünk fel két metódust, egyet a szorzásnak és egyet az osztásnak. Az osztást megvalósító metódusnál figyeljünk rá, hogy a nullával való osztást elkerüljük. Ilyenkor dobjunk **IllegalArgumentException**!

```
package junittest;

public class Calculator {

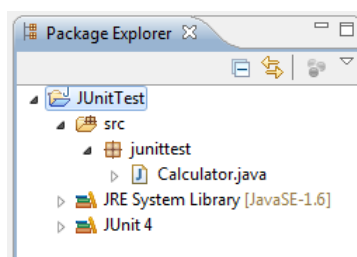
    public double multiply(double a, double b) {
        return a * b;
    }

    public double divide(double a, double b)
        throws IllegalArgumentException {
        if (b == 0) {
            throw new IllegalArgumentException();
        }
        return a / b;
    }
}
```

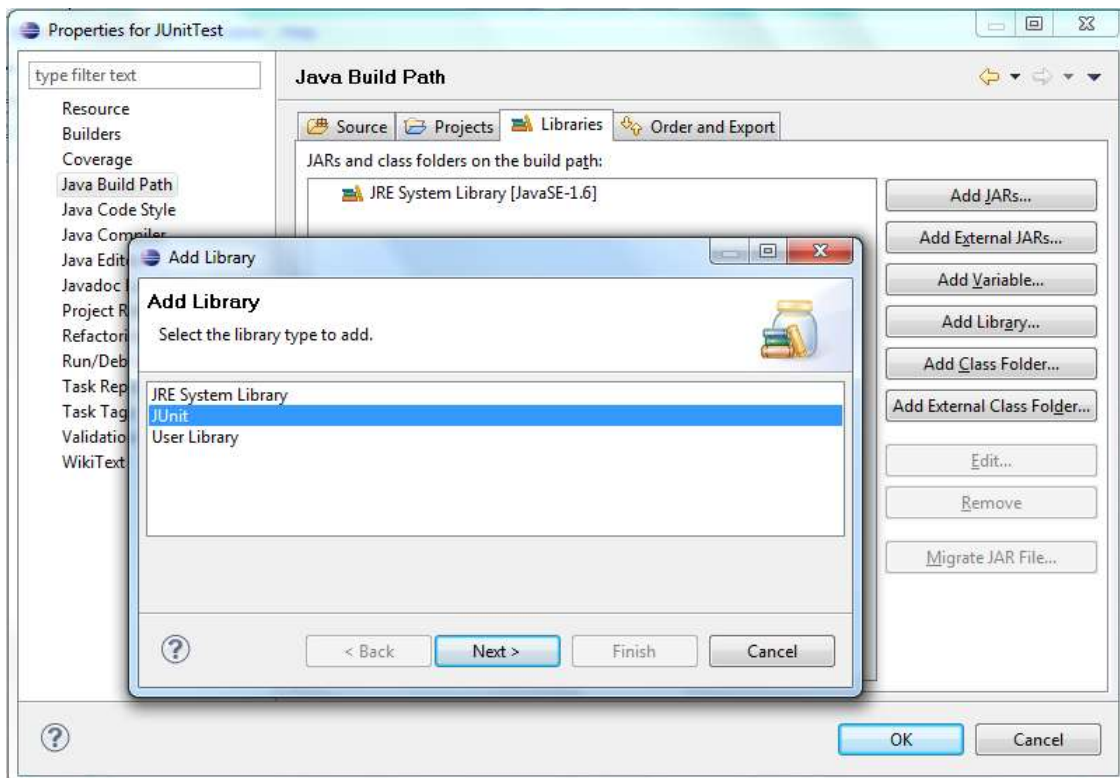
2 A számítógép osztály tesztelése a JUnit 5 keretrendszerrel

A **JUnit** egy nyílt forráskódú Java osztálykönyvtár, mely mára a Java nyelven írt programok egység-tesztelésének (unit testing) egyik legnépszerűbb megoldásává vált. A JUnit keretrendszer olyan osztályokat tartalmaz, melyek kényelmesebbé, átláthatóbbá és megismételhetővé teszik a programok alapvető egységeinek (osztályoknak és metódusoknak) a tesztelését.

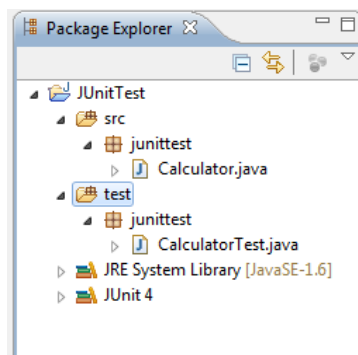
A JUnit keretrendszert általában a különböző fejlesztő-környezetek is támogatják, így az Eclipse is. Ha használni szeretnénk, a JUnit osztálykönyvtárát hozzá kell adnunk a projektünkhöz, ahogy az alábbi ábrán is látható.

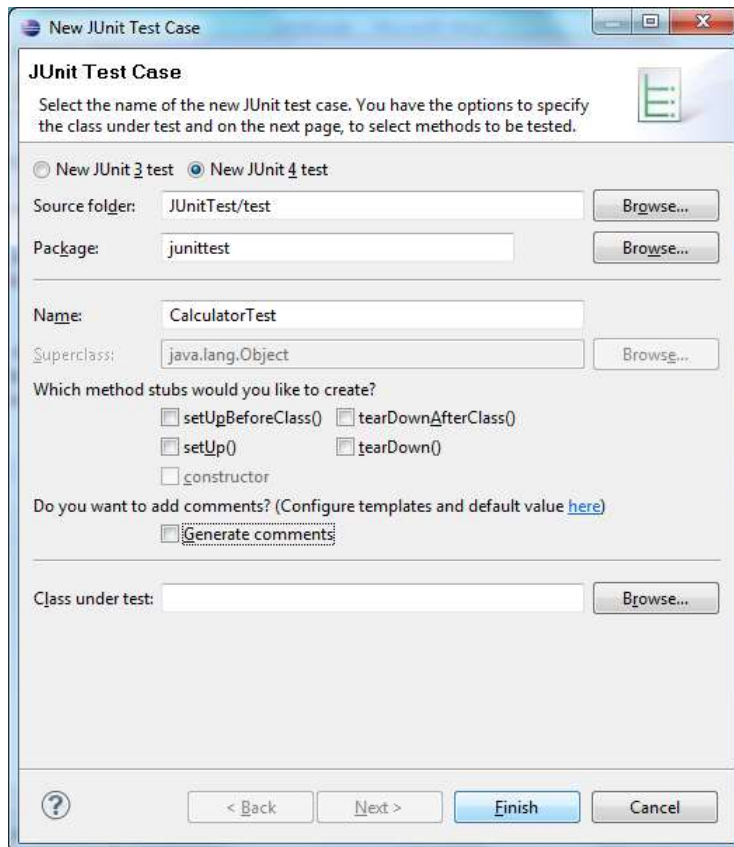
Ehhez a projekt nevén jobb egérgombbal való kattintásra felugró menüből válasszuk a legalsó, **Properties** menüpontot, majd a megnyíló ablakban navigáljunk a **Java Build Path, Libraries, Add Library...** lehetőséghez. Az újabb ablakban válasszuk ki a JUnit könyvtárat, a következő képernyőn pedig a legördülő menüből a **JUnit 5** verziót. A korábbi verziót másképpen kell használni, ezen laborgyakorlat során nem foglalkozunk vele. Az alábbi ábra segít megtalálni a kérdéses dialógusablakot.

Egy szoftver fejlesztése során a tesztesztályokat általában külön kezeljük az alkalmazás logikától, hiszen azok nem kerülnek majd bele a lefordított és összecsomagolt **.jar** fájlba. Ezért az Eclipse projektünkben létre kell hozni egy új forráskönyvtárat a teszt-állományok számára. Ehhez kattintsunk jobb egér-gombbal a projekten, majd válasszuk a **New, Source Folder** lehetőséget. A könyvtár neve legyen **test**, ahogy az alábbi ábrán is látszik.

A tesztállományokat itt ugyanolyan package struktúrába szervezhetjük, mint a programunk többi részét. A konvenció szerint a tesztesztályokat ugyanabba a csomagba helyezzük el, ahol a tesztelt osztály is található. Így a tesztesztályok hozzáférhetnek az alapértelmezett (*default, package*) láthatóságú elemekhez is, a külön forráskönyvtár miatt azonban nem kerülnek bele a végleges szoftverbe.

Most pedig hozzunk létre ez új **JUnit Test Case**-t a **test** könyvtárunkon belül. A neve legyen **CalculatorTest**, és tegyük a **junittest** package-be. Ezt mutatja a fenti ábra. A dialógusablak a JUnit 5-ös verziót választja ki alapértelmezetten, ez nekünk megfelelő. Ha nem találjuk a **JUnit Test Case** opciót, akkor sincs baj, tökéletesen megfelel, ha csak egyszerűen egy új Java osztályt hozunk létre ugyanilyen névvel, ugyanebben a package-ben.

Amikor a JUnit segítségével végezzük a tesztelést, a különböző teszteseteinket külön Java osztályok és metódusok formájában készítjük el, melyeket a megfelelő annotációkkal (**@Test** és társai) látunk el. Ezek alapján a keretrendszer fogja lefuttatni a teszteket, és a végén összesíti az eredményeket. Egy tesztosztályban több tesztmetódust is elhelyezhetünk. A tesztmetódusokban az **org.junit.jupiter.api.Assertions** osztály **assertXXX()** metódusait használhatjuk arra, hogy összevessük a várt és tényleges eredményeket. Ezek a metódusok automatikusan sikertelennek minősítik az tesztesetet, amint a eltéréseket tapasztalnak a várt és tényleges értékek között. A JUnit ráadásul lehetőséget ad arra is, hogy megjelölhessük, ha valamely tesztmetódus során egy kivétel megjelenése a kívánatos esemény. Ilyenkor a kivétel hiánya jelenti a hibás teszteredményt. Ennek pontos módja a FAQ-ban olvasható.

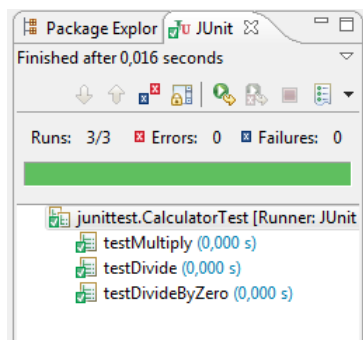
Most pedig készítsük el a teszteseteinket. A példa kedvéért most meglehetősen felületesek leszünk, és csak egyetlen számpárra próbáljuk ki mindkét műveletet. Viszont azt külön teszteljük, hogy a nullával való osztást jól kezeli-e az osztályunk, és valóban kivétel keletkezik-e.

```
package junittest;

import static org.junit.jupiter.api.Assertions.*;
import org.junit.Test;

public class CalculatorTest {
    @Test
    public void testMultiply() {
        Calculator calc = new Calculator();
        double result = calc.multiply(5.0, 8.0);
        assertEquals(40.0, result, 0);
    }
    @Test
    public void testDivide() throws Exception {
        Calculator calc = new Calculator();
        double result = calc.divide(20.0, 4.0);
        assertEquals(5.0, result, 0);
    }
    @Test
    public void testDivideByZero() throws Exception {
        Calculator calc = new Calculator();
        @AssertThrows(expected=IllegalArgumentException.class,
            () -> {
                calc.divide(10.0, 0.0);
            }
        );
    }
}
```

Ha elkészült a tesztosztályunk, akkor az Eclipse **Package Explorer** ablakában jobb egérgombbal rákattintunk (vagy a projekt nevére), és kiválasztjuk a **Run As/JUnit Test** lehetőséget. A fejlesztőkörnyezet le fogja futtatni nekünk az osztályban található teszteket, és egy ablakban meg is jeleníti azok eredményeit, ahogy az a következő ábrán látható is:

3 Tesztinicializálás (fixture) használata

A JUnit keretrendszerben a tesztmetódusok egymástól függetlenül kerülnek végrehajtásra, az egyik teszt eredménye nem befolyásolja a másikat. Ezt úgy éri el a JUnit, hogy minden tesztmetódus végrehajtásához egy teljesen új példányt hoz létre a tesztszóból.

Összetettebb komponensek esetén gyakori eset, hogy egy adott művelet teszteléséhez a vizsgált objektumot előzőleg egy meghatározott kiindulási állapotba kell hozni. Az ehhez szükséges (néha nagy számú) lépések valójában logikailag nem tartoznak a teszthez. Ráadásul ha több tesztet is felhasználja ugyanazt a kiinduló állapotot, ezeket minden egyes tesztmetódusban meg kellene ismételni. A JUnit ezért lehetőséget ad arra, hogy ezeket a tesztinicializáló (és esetleg -lezáró) kódrészleteket külön metódusokba helyezzük el a tesztszobon belül, melyeket aztán minden tesztmetódus előtt (és után) meghív. Így módon a tesztek számára egy úgynevezett tesztkörnyezetet (**test fixture**) alakíthatunk ki. Az inicializáló és lezáró metódusokat szintén annotációk (**@BeforeEach** és **@AfterEach**) jelölik.

Most alakítsuk át a tesztszobunkat úgy, hogy számológép objektum létrehozását ne kelljen minden tesztmetódusban elvégezni, ezt helyezzük át a speciális tesztkörnyezet-inicializáló metódusba! A számológépes példánál ezzel sokat nem nyerünk, de az elvet jól demonstrálja.

```
package junittest;

import org.junit.Assert;
import org.junit.Before;
import org.junit.Test;

public class CalculatorTest {

    Calculator calc;

    @BeforeEach
    public void setUp() {
        calc = new Calculator();
    }

    @Test
    public void testMultiply() {
        double result = calc.multiply(5.0, 8.0);
        Assert.assertEquals(40.0, result, 0);
    }

    @Test
    public void testDivide() throws Exception {
        double result = calc.divide(20.0, 4.0);
        Assert.assertEquals(5.0, result, 0);
    }

    //...
}
```

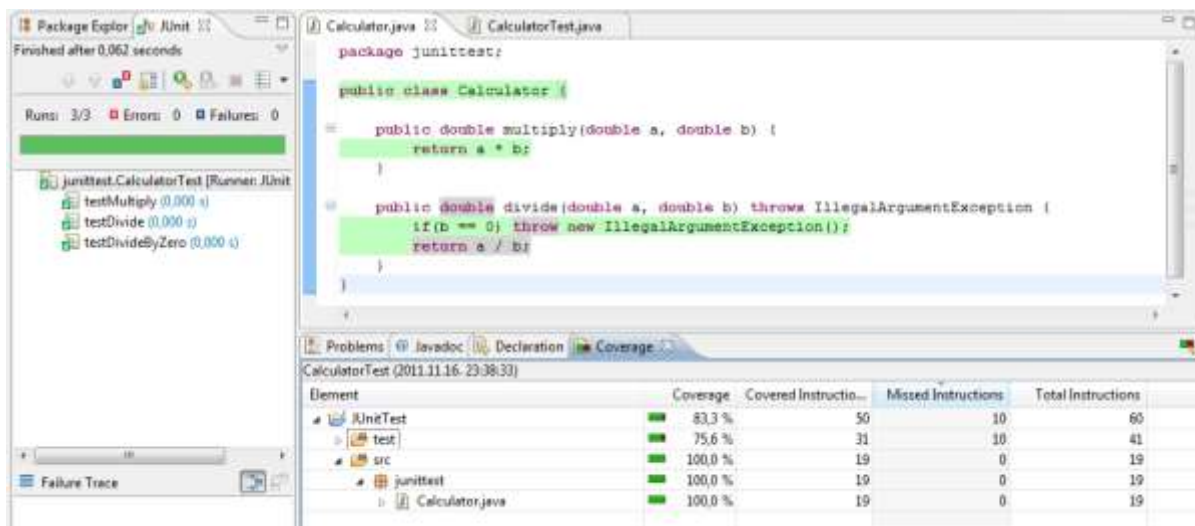
Figyeljünk arra, hogy a létrehozott számológép példányt elérhetővé kell tenni a tesztmetódusok számára, ezért tagváltozóként kellett felvennünk. Ha mindent jól csináltunk és újra lefuttatjuk a teszteket, akkor az eredmény nem változott, a teszt továbbra is sikeres.

4 Kódfedettség-vizsgálat

Az **Eclipse** képes arra, hogy egy tetszőleges Java program futtatása során (így egy JUnit teszt esetén is) feljegyezze, hogy a végrehajtás mely utasításokat érintette (akár JVM bytecode szinten is), és erről részletes kimutatást ad osztályokra lebontva. Az **Eclipse** lehetővé teszi, hogy egy kattintással elvégezzük a kódfedettség-mérést, ráadásul a forráskódban is automatikusan megjelöli azokat a programsorokat, melyeket érintett a végrehajtás.

A kódfedettség-mérés nagyon egyszerű, a **Package Explorer** ablakban kattintsunk jobb egérgombbal a projekt nevére, majd most a **Run As** helyett a **Coverage As, JUnit Test** menüpontot kell választanunk. A tesztek megszokott módon történő lefutása után megjelenik egy **Coverage** ablak, ahol fájlokra lebontva megtekinthető a kódfedettségi statisztika. A fájl nevére duplán kattintva pedig megnyílik a forráskód, melyben megfelelően színezett sorok mutatják a végrehajtás által érintett területeket. Egy példa látható minderre a következő oldali ábrán:

Element	Coverage	Covered Instructio...	Missed Instructions	Total Instructions
JUnitTest	83.3 %	50	10	60
test	75.6 %	31	10	41
src	100.0 %	19	0	19
junittest	100.0 %	19	0	19
Calculator.java	100.0 %	19	0	19

5 Paraméteres tesztelés JUnit segítségével

Főként különböző algoritmusok fejlesztése során tipikus feladat, hogy egy bizonyos műveletet több különböző bemeneti adatra is le kell tesztelni, hogy megbizonyosodjunk arról, hogy a program szélsőséges esetekben is helyesen működik. Ilyenkor minden bemeneti adathoz külön tesztmetódust kellene készíteni, ami szélesebb paramétertartománynál már kezelhetetlenné válik. Szerencsére a JUnit kínál megoldást ennek kikerülésére is a paraméteres tesztek (**parameterized test**) formájában.

Paraméteres teszt esetén különféle módokon (felsorolás, generátormetódus használata stb.) adjuk meg a bemeneti adatsorokat, és az osztályban szereplő tesztmetódusokat pontosan annyiszor fogja lefuttatni a keretrendszer, ahány ilyen különböző bemeneti adatsor van. A tesztek egyszerre egy adatsoron kerülnek lefuttatásra, melyet paraméterként kap meg a tesztmetódus. Mindezeket több példával is illusztrálja a *JUnit User guide* (lásd fent) 2.17-es szakasza.

Most pedig alakítsuk át a tesztosztályunkat úgy, hogy ne csak egy-egy számpárral végezze el a szorzás és osztás műveletek tesztelését, hanem öt különböző operanduspárral.

```
package junittest;

import static org.junit.jupiter.api.Assertions.*;
import java.util.*;
import java.util.stream.Stream;

import org.junit.jupiter.api.*;
import org.junit.jupiter.params.ParameterizedTest;
import org.junit.jupiter.params.provider.MethodSource;

public class CalculatorTest {
    Calculator calc;

    @BeforeEach
    public void setUp() {
        calc = new Calculator();
    }

    @ParameterizedTest @MethodSource("parameters")
    public void testMultiply(double[] d) {
        double a = d[0], b = d[1];
        double result = calc.multiply(a, b);
        assertEquals(a * b, result, 0);
    }

    @ParameterizedTest @MethodSource("parameters")
    public void testDivide(double[] d) throws Exception {
        double a = d[0], b = d[1];
        double result = calc.divide(a, b);
        assertEquals(a / b, result, 0);
    }

    @ParameterizedTest @MethodSource("parameters")
    public void testDivideByZero(double[] d) throws Exception {
        double a = d[0], b = d[1];
        assertThrows(IllegalArgumentException.class,
            ()-> {
                calc.divide(a, 0.0);
            });
    }

    public static Stream<double[]> parameters() {
        List<double[]> params = new ArrayList<double []>();
        params.add(new double[] {0.0, 0.0});
        params.add(new double [] {10.0, 0.0});
        params.add(new double [] {10.0, 3.0});
        params.add(new double [] {20.0, 4.0});
        params.add(new double [] {40.0, 5.0});
        return params.stream();
    }
}
```

Ha lefuttatjuk a parametrikus tesztünket, azt tapasztaljuk, hogy már nem hibátlan eredményt kapunk (lásd az alábbi ábrát). Az első két adatpárnál, ahol a második paraméter értéke nulla volt, az osztást tesztelő metódus nem várt kivételt (**IllegalArgumentException**) kapott. Ez természetesen nem a **Calculator** osztály hibája, a teszteseteink vannak rosszul megválasztva, hiába, a jó tesztek tervezése egy külön tudományterület.

